

Col·lecció d'estudis laborals núm. 20

Observatori del Treball de les Illes Balears

Els joves a les Illes Balears. Els joves que ni estudien ni treballen (2013)

Monogràfic inclòs al Butlletí de
Conjuntura Econòmica de les Illes Balears
Novembre 2014

**Govern
de les Illes Balears**

índex

Els joves a les Illes Balears. Els joves que ni estudien ni treballen (2013)

Introducció	3
Part I. La població jove a la UE-28, a Espanya i a les Illes Balears	4
Part II. Els joves en el mercat de treball	12
Part III. Els joves que ni estudien ni treballen	14
Conclusions	21

Els joves a les Illes Balears. Els joves que ni estudien ni treballen (2013)

Laura Alomar Llorente

Maria del Mar Ribas Mas

Observatori del Treball de les Illes Balears

Introducció

La Comissió Europea, mitjançant l'estratègia Europa 2020, considera una prioritat aconseguir un creixement intel·ligent, sostenible i integrador, per poder situar-se en una posició competitiva en l'economia global. La situació de crisi econòmica dels darrers anys sembla que va quedant enrere i el 2013 l'economia europea abandona la recessió. Malgrat tot, molts països han de fer front a greus problemes estructurals, com ara les elevades taxes d'atur juvenil.

La situació laboral de la població de 15 a 24 anys s'ha agreujat en els darrers vuit anys de forma preocupant. El 2013 la taxa d'ocupació del conjunt d'Espanya se situa en el 16,8%, la qual cosa suposa que s'ha reduït a més de la meitat des del 2005. En el cas de les Balears ha passat del 44,3% al 22,8%. Paral·lelament, la taxa d'atur juvenil ha seguit un ritme ascendent en el conjunt nacional i afecta més de la meitat de la població activa, mentre que el 2005 no afectava ni la cinquena part. En canvi, a les Illes Balears es produeix un punt d'inflexió i la taxa d'atur juvenil descendeix 3,7 p. p. respecte al 2012, malgrat que el valor (45,2%) continua sent molt elevat.

Un dels objectius que marca l'estratègia Europa 2020 és que l'abandonament escolar prematur del conjunt de la Unió Europea no superi el 10% a final de la dècada, objectiu que s'estableix en el 15% a Espanya. Un valor molt alt en aquest indicador representa menys ocupabilitat dels joves com a resultat de menys capacitació. Aquest fet, a més dels efectes directes sobre la persona, condiciona la força laboral del país per les seves implicacions en l'ocupació i l'atur. Així, la finalitat d'aquest objectiu és incrementar el nombre de joves que continua la seva educació o formació, i molt especialment en aquest darrer cas, atès que el nombre

d'alumnes de cicles formatius a Espanya és molt baix respecte dels nivells europeus.

Tradicionalment, l'anàlisi del mercat de treball es fa mitjançant la taxa d'ocupació i la taxa d'atur, entre d'altres. Aquests indicadors recullen les dades de les persones que treballen o que cerquen feina de manera activa. Ara bé, corrents actuals de pensament consideren que, pel que fa als joves, la informació presentada així no inclou la diversitat de situacions que els envolten. Per intentar apropar l'anàlisi a la realitat dels joves es varen començar a descriure nous conceptes i indicadors. Un dels més coneguts és el que fa referència als ni-nis, en anglès NEET (*not in employment, education or training*).

Atès l'interès que despertà aquest indicador, la Unió Europea va acordar el 2010 definir-lo i calcular-lo amb l'objectiu de facilitar la comparació de dades entre els diferents estats membres.¹ Així les coses, es consideren ni-nis els joves que ni estudien ni treballen ni reben cap tipus de formació. Per calcular-los, es té en compte el percentatge de població d'una franja d'edat i sexe determinats que encaixen en aquesta definició. A l'Eurostat aquest indicador recull els joves de 15 a 24 anys, però per analitzar-lo es pot desagregar per grups d'edat, sexe, situació laboral i nivell educatiu.

Tot i que són conceptes similars, l'indicador dels ni-nis i la taxa d'atur juvenil presenten algunes diferències. En el cas de la taxa d'atur es tenen en compte només els *joves actius* que no poden trobar feina però que en cerquen activament, mentre que en els ni-nis es registra la *proporció total de joves* que actualment no participa ni de l'ocupació ni de l'educació ni de la formació.

¹ *NEETs-Young people not in employment, education or training: Characteristics, costs and policy responses in Europe*. Fundació Europea per a la Millora de les Condicions de Vida i de Treball. Luxemburg, 2012.

Per calcular els ni-nis es tenen en compte cinc subgrups de joves amb característiques i necessitats diferents:

- Els desocupats, que es poden desagregar en aturats de curta durada i aturats de llarga durada.
- Els no disponibles, que inclouen els cuidadors joves, els que tenen responsabilitats familiars o els joves que estan malalts.
- Els desencantats, els que no cerquen feina ni reben educació i no tenen cap raó que els ho impedeixi, els treballadors descoratjats i els joves que duen un estil de vida asocial.
- Els que volen millorar: joves que intenten millorar la seva feina o la seva formació, esperant oportunitats que s'ajustin a les seves capacitats.
- Els ni-nis pròpiament dits, aquells joves que viatgen o participen activament en altres activitats artístiques, musicals o d'autoaprenentatge.

El Consell Europeu, reconeixent la situació particularment difícil dels joves en determinades regions, va proposar una iniciativa d'ocupació juvenil, amb l'objectiu de millorar-ne la formació i augmentar-ne l'ocupació. A Espanya es durà a terme mitjançant el Pla d'Implantació de la Garantia Juvenil, que té com a objectiu vetllar perquè tots els joves menors de 25 anys rebin una oferta de feina, educació contínua, formació d'aprenentatge o període de pràctiques en un termini de quatre mesos després d'acabar l'educació formal, o quedin

en situació d'atur.

Per intentar donar una visió global, aquesta MONOGRAFIA consta de tres apartats: l'evolució de la població jove, la participació en el mercat de treball i una darrera part dedicada als ni-nis. Així, en el primer punt s'analitza l'evolució de la població de 15 a 24 anys a Europa, a Espanya i a les Illes Balears, i el seu nivell educatiu. En general, en els darrers anys s'ha registrat una reducció de la població menor de 25 anys a conseqüència, entre d'altres, del descens de la natalitat. A més, el nivell educatiu dels joves a Espanya i, especialment, a les Balears està per sota del d'altres països del nostre entorn.

Els discrets resultats educatius condicionen l'ocupabilitat dels joves. Aquest aspecte s'analitza en el segon apartat, que recull la participació dels menors de 25 anys en el mercat laboral tenint en compte el nivell educatiu. S'observa que en els darrers anys la participació dels joves en el mercat de treball ha empitjorat, atès que han patit un descens de la taxa d'ocupació i un augment de la d'atur.

Això s'enllaça en el tercer punt, el referit als ni-nis. S'hi faciliten les dades d'aquest grup social a Europa, a Espanya i a les Illes Balears. En els darrers anys, han augmentat considerablement, especialment, a Espanya i a les Balears, però també en altres països europeus. També es presenta una pinzellada del perfil sociodemogràfic d'aquest grup de joves que ni estudia ni treballa i ni rep cap tipus de formació.

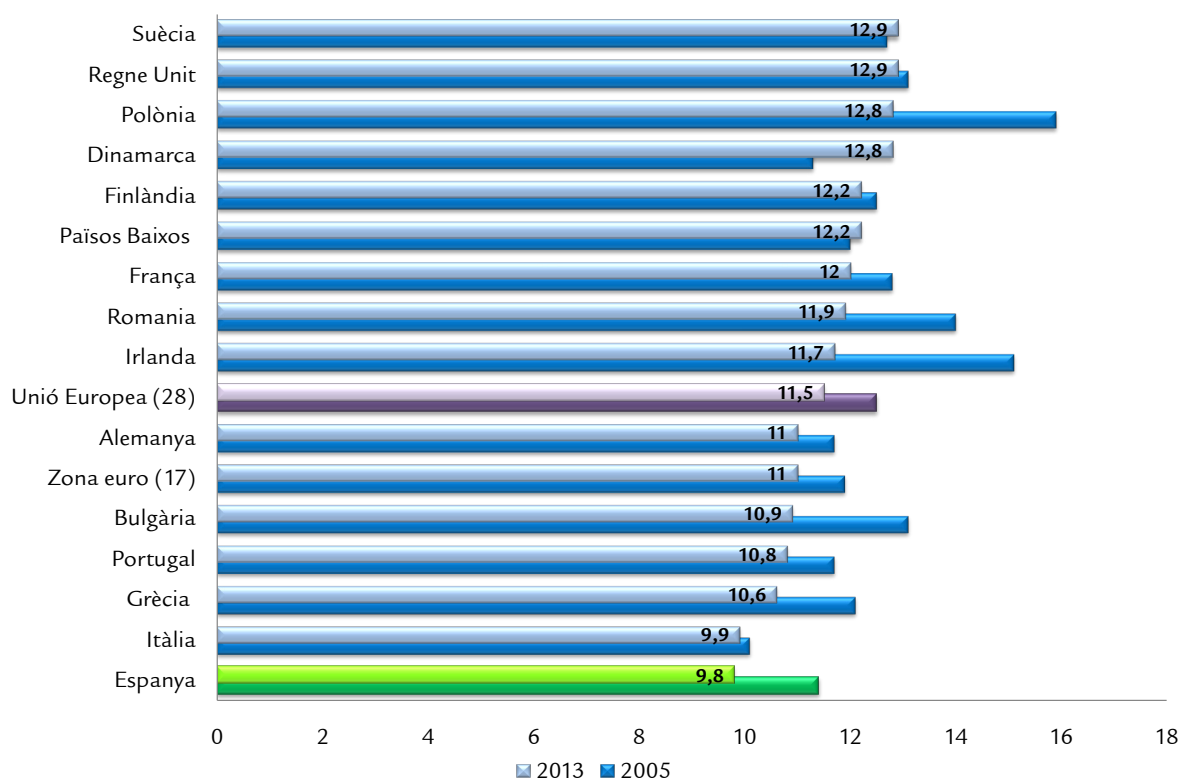
Part I. La població jove a la UE-28, a Espanya i a les Illes Balears

Per començar es fa una breu anàlisi de l'evolució demogràfica de la població de 15 a 24 anys i del seu pes respecte del conjunt de la població europea. L'any 2013, segons les dades de l'Eurostat, el percentatge de població jove de la Unió Europea respecte de tota la població és de l'11,5%. En els darrers anys el pes dels joves ha anat disminuint; de fet, ha perdut 1 p.p. des de l'any 2005. Aquesta dada reflecteix el comportament d'aquesta variable a gran part dels estats membres, en els quals s'ha reduït el pes juvenil. Per exemple, Irlanda, Polònia, Bulgària, Romania i Espanya encapçalen la llista dels països on el descens de persones joves ha estat més intens, entre -3,4 p.p. i -1,6 p.p. Espanya, a més de ser el cinquè país amb més reduccions, registra el percentatge de joves més baix de tots els representats en el gràfic 1

(9,8%), juntament amb Itàlia, Grècia i Portugal. Això és conseqüència de la disminució de la natalitat i de la reducció de la mortalitat, que contribueixen a l'envelliment de la població espanyola.

D'altra banda, a la sèrie analitzada hi ha tres estats que han incrementat el nombre de joves: Dinamarca (1,5 p.p.), Suècia i els Països Baixos, ambdós en 0,2 p.p. Aquests països, situats al nord d'Europa, són coneguts pel foment de la natalitat i una millor conciliació de la vida familiar i laboral. És per això que el 2013 són a la banda alta de la sèrie amb un percentatge de joves del 12,8%, el 12,9% i el 12,2%, respectivament.

Gràfic 1. Evolució del percentatge de població jove (de 15 a 24 anys) sobre el total de població als països de la UE (2005 i 2013)

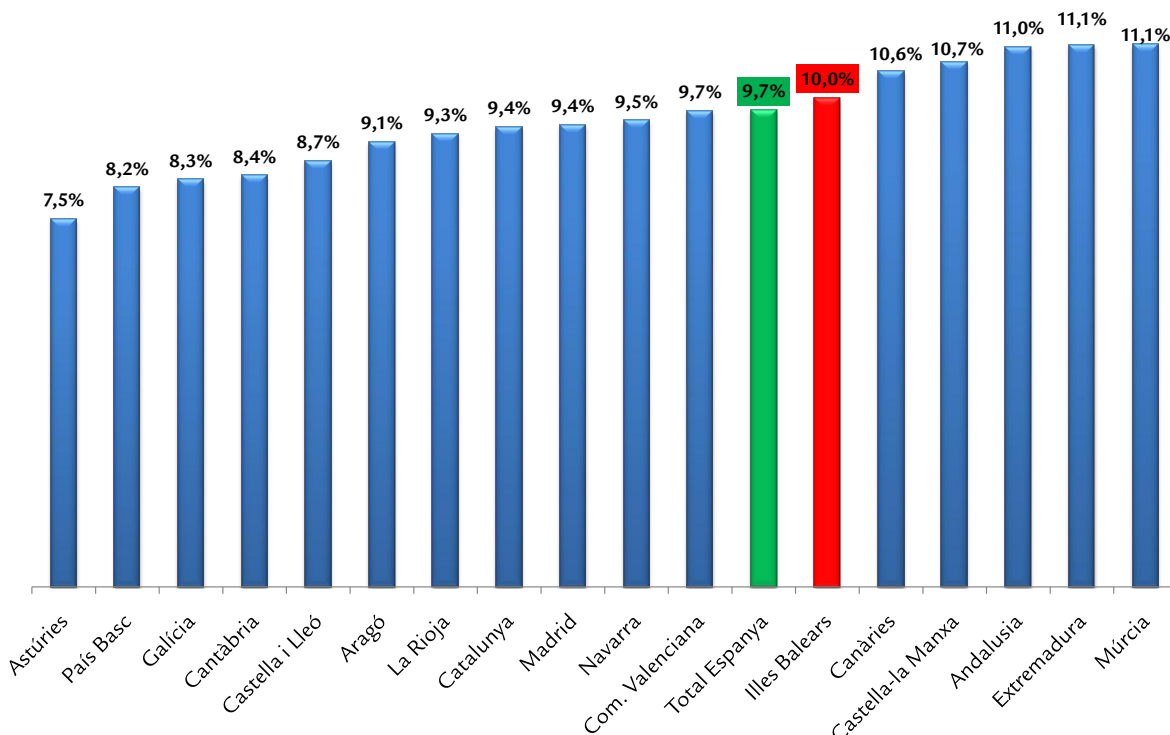

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

En el cas de les Illes Balears, la població de 15 a 24 anys a 1 de gener de 2014 és de 110.185 persones. El pes dels joves respecte de tota la població de les Balears és del 10,0%, fet que situa l'arxipèlag com la sisena comunitat autònoma amb més proporció de joves. Ara bé, a l'igual que la

major part d'Europa, aquí també es perd població juvenil. Concretament, des de l'any 2005, el nombre de joves entre 15 i 24 anys s'ha reduït en 10.032 persones (un 2,2% en total), cosa que evidencia també l'envelliment de la població de les Balears.

Gràfic 2. Pes de la població jove (de 15 a 24 anys) sobre el total de població per comunitats autònomes (a 1 de gener de 2014)

Font: OTIB a partir de l'Estadística del Padró de l'INE.

A partir de les dades de població s'analitza el perfil dels joves, especialment el vessant educatiu, que és molt important per a la incorporació al mercat de treball. El 2013 hi ha a Espanya 4.609.000 joves de 15 a 24 anys, que representen el 7,9% del total de joves europeus. Dels joves espanyols, el 52,5% té estudis primaris, el 34,7% té estudis secundaris i el 12,9% restant té estudis superiors.

La distribució dels joves espanyols per nivell d'estudis es caracteritza perquè superen la mitjana europea tant en estudis primaris (8,8 p.p.) com en estudis superiors (3,7 p.p.), mentre que és a bastant distància pel que fa als estudis de secundària (-12,4 p.p.). Aquests darrers, que es poden denominar *intermedis*, inclouen tant la segona etapa de l'ESO com la formació professional de grau mitjà. És en aquest grup en el qual hi ha les diferències més importants amb Europa i altres països del nostre entorn, ja que Espanya registra un percentatge molt baix de població amb formació professional.² Així, mentre que el 56,3% dels joves europeus tenen estudis a partir de la segona etapa de secundària (nivell 3 i següents de la Classificació internacional normalitzada d'educació, CINE),³ a Espanya aquest percentatge baixa fins

al 47,6%.

L'educació o formació esdevé una eina destacada en un món que canvia a tanta velocitat com l'actual. Es necessiten treballadors formats i capaços d'adaptar-se a un mercat laboral també canviant i que s'ajusta a les noves exigències de l'economia. L'evolució majoritària dels països representats des de l'any 2007 fins al 2013 mostra una disminució del percentatge de joves amb estudis primaris a favor dels altres dos grups: secundària i educació superior. Per exemple, la mitjana europea perd 5,4 p.p. en l'educació bàsica, que es traslladen als estudis intermedis i superiors; i en països com Alemanya o Portugal aquest percentatge augmenta fins a 15,9 p.p. i 10,9 p.p., respectivament. Alhora, a Espanya, tot i que minva la població en els nivells 0-2 de la CINE, ho fa amb menys intensitat (-1,9 p.p.), i, bàsicament, creix en estudis de secundària (2,1 p.p.). Malgrat això, l'Estat espanyol es situa a la cua de tots els països representats en la taula 1 pel que fa a la població amb estudis intermedis o secundaris. Aquest fet, que no ha canviat de manera important en els darrers anys, té com a conseqüència que es mantengui la distància educativa amb la resta d'Europa.

² Vegeu: "Panorama de la educación. Indicadores de la OCDE 2013. Informe español", del Ministeri d'Educació, Madrid 2013.

³ En anglès, ISCED, *International Standard Classification of Education*. La Classificació internacional normalitzada és l'estructura de classificació per organitzar la informació en educació i la formació adoptada per la UNESCO. És part de la família internacional de classificacions econòmiques i socials de les Nacions Unides.

Taula 1. Distribució de la població jove (de 15 a 24 anys) per nivell màxim d'estudis assolits als països de la Unió Europea (2007 i 2013)

	Total joves 15-24 anys (en milers)		Nivells 0-2, preprimària fins 1a et. secundària		Nivells 3-4, 2a et. secundària i post-secundària		Nivells 5-6, terciària ó superior	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Bèlgica	1.281	1.343	46,8%	44,5%	42,7%	42,0%	10,4%	13,6%
Bulgària	989	793	53,8%	43,0%	43,5%	52,6%	2,7%	4,4%
Dinamarca	619	718	63,8%	60,6%	33,7%	35,5%	2,5%	3,9%
Alemanya	9.611	8.957	60,5%	44,6%	37,5%	50,9%	1,9%	4,5%
Irlanda	657	538	41,5%	45,5%	43,9%	41,8%	14,6%	12,7%
Grècia	1.357	1.172	45,4%	44,0%	49,5%	50,2%	5,1%	5,8%
Espanya	5.146	4.609	54,4%	52,5%	32,6%	34,7%	13,0%	12,9%
França	7.907	7.660	44,3%	41,3%	40,8%	44,0%	14,9%	14,7%
Itàlia	5.892	5.911	53,8%	52,4%	42,6%	43,9%	3,6%	3,7%
Països Baixos	1.965	2.050	52,7%	50,0%	39,5%	40,8%	7,8%	9,2%
Polònia	6.074	4.916	45,0%	45,3%	50,5%	46,9%	4,5%	7,8%
Portugal	1.238	1.123	65,2%	54,3%	30,7%	36,7%	4,2%	8,9%
Romania	2.974	2.365	52,9%	49,3%	45,0%	45,2%	2,1%	5,5%
Finlàndia	657	660	51,8%	50,7%	46,6%	46,9%	1,6%	2,4%
Suècia	1.161	1.232	51,3%	47,3%	42,9%	43,8%	5,8%	8,9%
Regne Unit	8.018	8.243	29,0%	21,8%	57,7%	61,3%	13,3%	17,0%
Unió Europea (28)	62.336	58.415	49,1%	43,7%	43,9%	47,1%	7,1%	9,2%

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

En el cas de les Illes Balears, per desagregar la població per nivell d'estudis és necessari recórrer a l'enquesta de població activa (EPA). Ara bé, les dades que recull són a partir de 16 anys, que és l'edat mínima per treballar. Per això, l'anàlisi de les Illes Balears es fa respecte de la població de 16 a 24 anys. En qualsevol cas, les diferències educatives de les Balears amb la mitjana europea són encara més acusades que les espanyoles. Això posa de manifest el desavantatge comparatiu que pateixen les Illes Balears des del punt de vista acadèmic.

A les Illes Balears el 60,2% dels joves tenen estudis dels nivells 0-2 de la CINE, a molta distància del 43,7% de la mitjana europea (que inclou joves de 15 a 24 anys). Pel que

fa al nivell 3 i els següents (d'educació de segona etapa de secundària cap endavant), mentre que a les Balears s'assoleix el 39,8%, a Europa s'arriba al 56,3%. És a dir, mentre que a la Unió Europea més de la meitat dels joves han acabat, com a mínim, la segona etapa de secundària, a les Balears no s'arriba ni al 40%.

En termes d'evolució, s'observa que des de l'any 2007 ha disminuït el nombre de joves que han acabat els nivells 0-2 (-3,8 p.p.). Aquest perfil s'ha traslladat al grup amb estudis superiors, que s'ha incrementat de manera equivalent. Aquest augment ha provocat que, al contrari del que succeí el 2007, els joves de les Balears amb nivells 5-6 de la CINE (10,3%) superin els de la UE-28 (9,2%) l'any 2013.

Taula 2. Distribució de la població jove (de 16 a 24 anys) per nivell màxim d'estudis assolits a les Illes Balears (2007 i 2013)

	Total joves 16-24 anys (en milers)		Nivells 0-2, preprimària fins 1a et. secundària		Nivells 3-4, 2a et. secundària i post-secundària		Nivells 5-6, terciària ó superior	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Illes Balears	107.959	100.404	64,0%	60,2%	29,5%	29,5%	6,5%	10,3%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Un dels punts febles del sistema educatiu espanyol és l'abandonament escolar. El 2013, la taxa d'abandonament d'Espanya (23,6%) va ser la més alta dels estats analitzats. De fet, aquest resultat pràcticament duplica la mitjana europea (12,0%) i és molt enfora del país amb la taxa més baixa, Suïssa (5,4%). Aquesta xifra implica que pràcticament un de cada quatre espanyols de 18 a 24 anys deixa els estudis de forma prematura.

Dels joves que inclou la taxa espanyola, només una tercera

part tenen feina, mentre que el 65,7% restant estan en situació de desocupació. A més, entre els desocupats, una gran majoria (86,5%) ho són de manera involuntària, ja que els agradaria treballar però no troben un lloc de treball. Malgrat això, Espanya gairebé està al nivell objectiu establert per a l'any 2015 (23,0%), tal com recull l'estratègia Europa 2020. Ara bé, segons les darreres previsions no s'espera que Espanya, Portugal i Romania puguin complir l'objectiu fixat per al 2020, que en el nostre cas és del 15,0%.⁴

Taula 3. Taxa d'abandonament escolar (18 a 24 anys) dels països de la UE-28 (2013)

Any 2013	Taxa d'abandonament	Dels quals, està		Dels No ocupats	
		Ocupat	No ocupat	Agradaria treballar (1)	No vol treballar
Bulgària	12,5	2,5	10,0	5,4	4,6
Dinamarca	8,0	4,2	3,9	2,1	1,8
Alemanya	9,9	4,6	5,2	3,5	1,8
Irlanda	8,4	2,6	5,8	3,4	2,4
Grècia	10,1	3,3	6,8	5,1	1,7
Espanya	23,6	8,0	15,5	13,4	2,1
França	9,7	3,8	5,9	4,2	1,8
Itàlia	17,0	5,8	11,2	8,6	2,6
Països Baixos	9,2	5,7	3,4	2,2	1,2
Polònia	5,6	2,1	3,6	2,2	1,4
Portugal	19,2	10,1	9,0	7,6	1,4
Romania	17,3	9,0	8,4	4,6	3,7
Finlàndia	9,3	3,7	5,6	3,0	2,5
Suècia	7,1	3,5	3,5	2,1	1,4
Regne Unit	12,4	5,7	6,7	4,4	2,3
Noruega	13,7	9,0	4,8	3,1	1,6
Suïssa	5,4	3,3	2,1	1,7	0,4
Unió Europea (15)	12,8	5,2	7,5	5,5	2,0
Unió Europea (28)	12,0	4,9	7,1	5,0	2,1

Nota: (1) Li agradaria treballar, cerqui feina o no ho faci.

Font: OTIB, a partir de dades de l'Eurostat.

A les Illes Balears, els indicadors educatius presenten resultats encara més desfavorables que els del conjunt nacional. L'abandonament escolar no és una excepció. Així, el 2013, les Illes Balears presenten la taxa més alta de totes les comunitats autònomes (29,8%), que les situen a molta distància de la mitjana espanyola (23,6%). De fet, gairebé tripliquen el resultat del País Basc, que és la comunitat amb la taxa més baixa (9,9%).

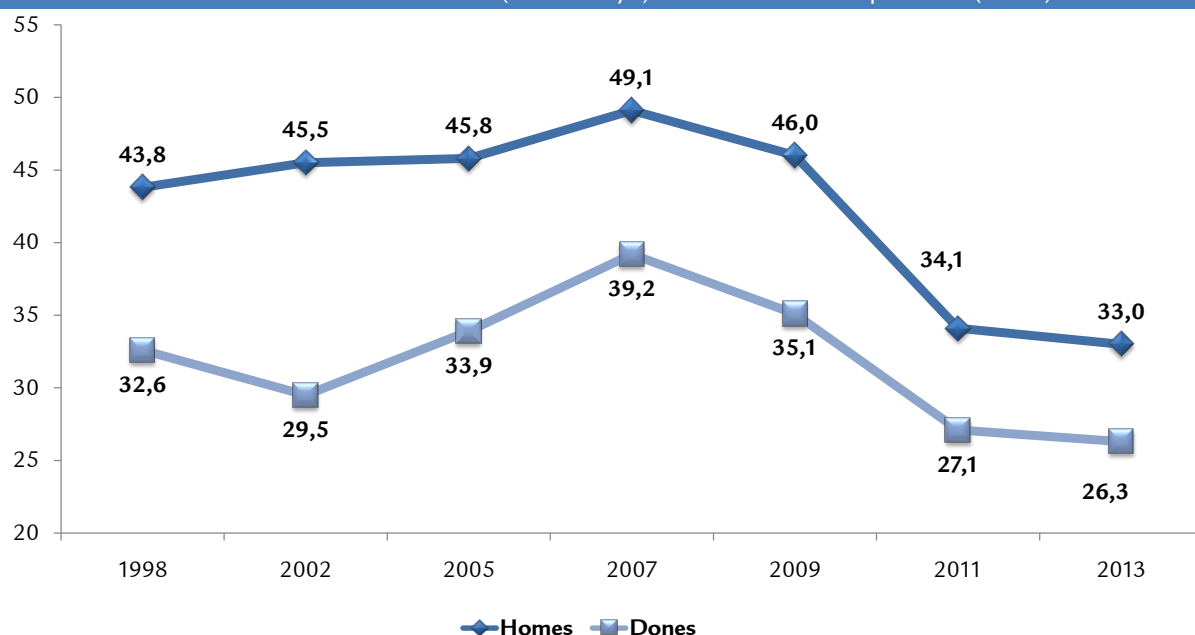
Si les dades es desagreguen per sexe, s'observa que la taxa femenina és inferior a la masculina en tota la sèrie analitzada. Aquestes dades fan palesa la major importància que les dones atorguen a l'educació, perquè es mantenen més temps dins el sistema educatiu. El 2013, la taxa femenina és del

26,3%, mentre que la masculina arriba fins al 33,0%.

Pel que fa a l'evolució de l'abandonament escolar, es pot dir que és positiva, perquè com s'observa en el gràfic 3 el resultat del 2013 és el més baix des de l'any 1998. En total, la taxa ha perdut 8,3 p.p. en aquests quinze anys. Malgrat això, els valors objectius fixats per l'estratègia Europa 2020 són a bastant distància del resultat de les Illes Balears. L'objectiu marcat per al 2015 és del 23%; per tant, la taxa de les Balears del 2013 se situa 6,8 p.p. per sobre. Encara més enfora es troba l'objectiu per al 2020 (15%), ja que la taxa de l'arxipèlag presenta una diferència de 14,8 p.p. amb el valor objectiu.

⁴ Annexos a la Comunicació de la Comissió al Parlament Europeu, al Consell, al Comitè Econòmic i Social Europeu i al Comitè de les Regions: "Preparar la revisió de l'estratègia Europa 2020 per a un creixement intel·ligent, sostenible i integrador. Annex II: Visió general del progrés cap als objectius de l'Estratègia Europea 2020". Brussel·les, 5 de març de 2014.

Gràfic 3. Taxa d'abandonament escolar (18-24 anys) a les Illes Balears per sexe (2013)

Font: OTIB a partir de dades de les estadístiques de l'educació del Ministeri d'Educació, Cultura i Esports.

Un altre aspecte que cal destacar respecte del nivell educatiu dels joves és el pes dels titulats en estudis superiors. Així, com es pot observar en la taula 1, Espanya és el quart país de la sèrie que té més població de 15 a 24 anys titulada en els nivells 5 i 6 de la CINE (12,9%), només darrere del Regne Unit, França i Bèlgica. En principi, és una dada esperançadora, però actualment per augmentar la competitivitat dels titulats espanyols és necessari, a més, tenir coneixements d'una o més llengües estrangeres i dominar les noves tecnologies.

Quant al coneixement d'altres llengües, les dades d'Espanya del darrer any recollit a l'Eurostat (2011) la situen com el país, entre els analitzats, amb més titulats sense coneixements de cap llengua estrangera (el 24,2%). De la resta de graduats espanyols, el 44,7% coneixen un altre idioma, el 22,4% en coneix dos i el 8,7% restant en coneix tres o més. Aquest és un indicador que caldria millorar, ja que el coneixement d'altres idiomes esdevé una necessitat en un món globalitzat com l'actual.

Taula 4. Percentatge de titulats superiors (nivells 5 i 6 de la CINE) segons el coneixement de llengües estrangeres als països de la UE-28 (2011)

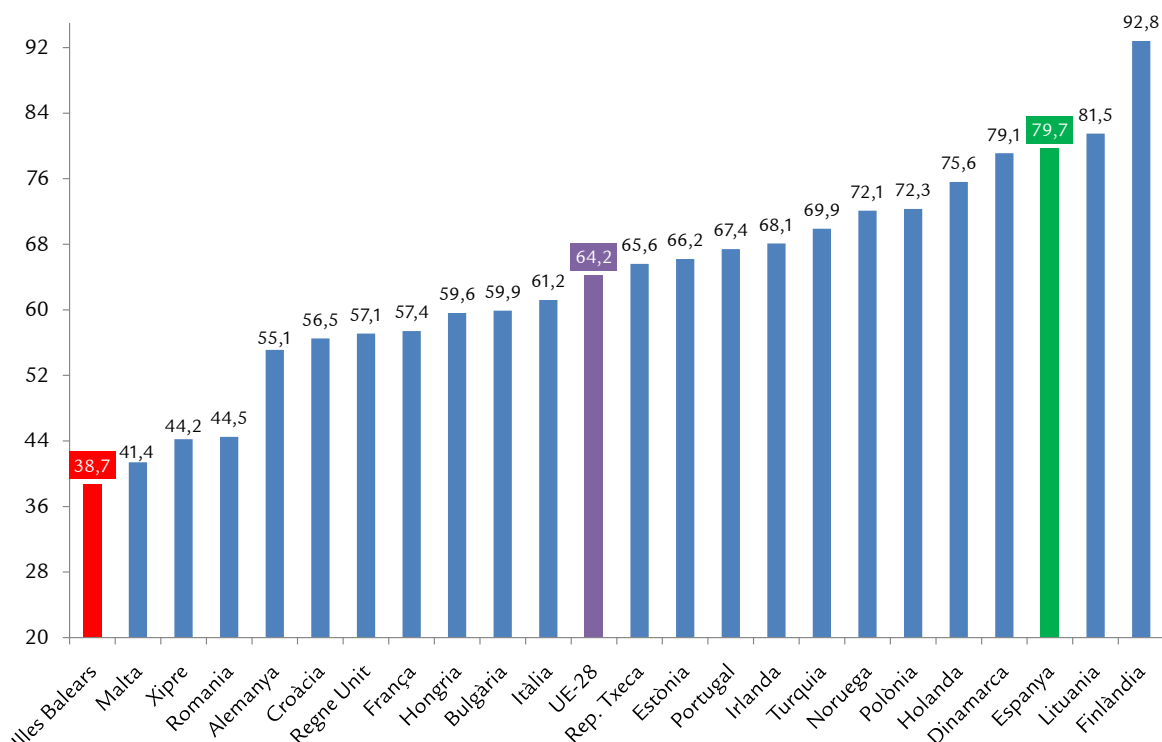
	Cap idioma	1 idioma	2 idiomes	3 o més idiomes
Finlàndia	0,8	3,5	22,3	73,4
Dinamarca	1,1	19,5	45,6	33,8
Portugal	3,5	24,0	39,3	33,2
Països Baixos	4,0	20,5	36,3	39,1
Suècia	6,3	21,0	31,5	41,2
Polònia	6,9	42,2	40,0	10,9
Itàlia	7,9	53,6	29,5	9,0
Alemanya	8,2	32,6	39,1	20,2
Grècia	8,5	57,9	25,2	8,4
UE-28	11,6	36,7	33,7	17,9
França	15,8	42,5	31,8	9,9
Bèlgica	18,6	10,8	34,5	36,1
Bulgària	21,8	40,3	29,4	8,6
Espanya	24,2	44,7	22,4	8,7
Irlanda	54,0	34,0	9,5	2,5

Font: OTIB, a partir de dades de L'Eurostat.

Si s'observen els estudiants dels nivells 5-6 de la CINE com a percentatge del conjunt de població de 20 a 24 anys, es conclou que les dades de les Illes Balears són les més baixes

d'Espanya i d'altres països europeus. A l'arxipèlag balear el 38,7% d'aquests joves cursen estudis superiors, davant el 79,7% d'Espanya i el 64,2% de mitjana europea.

Gràfic 4. Estudiants d'educació superior (nivells 5 i 6) com a percentatge de la població de 20 a 24 anys (2012)

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

Un problema afegit al qual han de fer front els joves que tenen estudis superiors és el de la sobrequalificació o sobreeducació. Aquests termes reflecteixen el fet que el treballador ocupa un lloc de treball per al qual no requereix tanta formació com la que ha assolit. És a dir, hi ha un desequilibri entre els estudis acabats i la feina que finalment es du a terme.

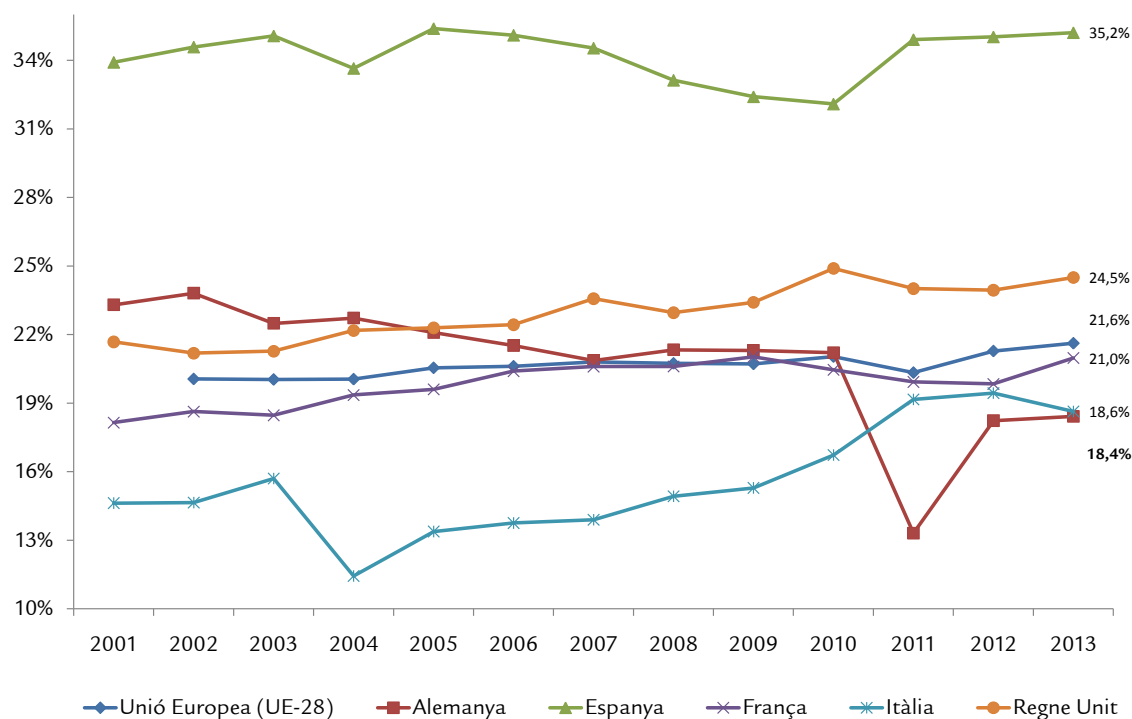
Aquest no és un problema nou a Espanya, on en els darrers anys s'ha incrementat el nombre de titulats universitaris que s'incorporen a un mercat de treball principalment orientat al turisme i a la construcció, sectors que inclouen un nombre limitat de llocs d'alta qualificació. Això provoca un desajust important entre la demanda de llocs de treball qualificats i l'oferta, de manera que els titulats excedeixen el nombre d'ocupacions d'aquestes característiques. Entre les conseqüències d'això hi ha, d'una banda, la insatisfacció personal del treballador que pot implicar una reducció de la productivitat i també, en molts casos, la necessitat d'emigrar a un altre país a cercar millors oportunitats; de l'altra, la

sobrequalificació provoca el desaprofitament del capital humà tant a les empreses com al conjunt de l'economia.

Per fer l'anàlisi s'han considerat les dades que recull l'Eurostat referents al conjunt d'ocupats, que no inclouen cap desagregació per edat. Si es compara el desajust educatiu⁵ a la UE-28 (vegeu el gràfic 5), s'observa la gran diferència que hi ha entre Espanya i la resta dels països representats. A Espanya, més d'una tercera part dels treballadors amb titulacions dels nivells 5-8 de la CINE estan sobrequalificats (35,2%). El 2013 això suposa una diferència de 13,6 p.p. respecte del conjunt europeu. Com s'observa en el gràfic 5, aquest desajust es manté en el temps i no és conseqüència de la recessió econòmica, sinó de les característiques tant del sistema educatiu espanyol com del mercat de treball. Per tant, és necessari que la relació entre educació i ocupació sigui més adequada a fi de millorar l'ocupabilitat, especialment entre el col·lectiu de joves.

⁵ Desajust entre el nivell d'estudis i l'ocupació: representa la diferència entre el nivell d'estudis dels treballadors i l'ocupació que tenen. En aquest cas, s'analiza la proporció de titulats universitaris que tenen una feina de baixa qualificació.

Gràfic 5. Desajust entre educació i ocupació del total d'ocupats a la UE-28 (2001-2013)

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

Si es comparen les dades de l'EPA per calibrar el desequilibri entre educació i ocupació, s'observa que és un problema que afecta totes les comunitats autònomes. Només hi ha una comunitat amb un resultat per sota del 30%, Madrid, que amb un desajust del 24,2% és la que presenta el valor més

baix. La resta de comunitats autònomes estan entre el 35% i el 48%. Concretament, les Illes Balears presenten un desajust del 36,9% i se situen com la segona comunitat amb la ràtio més baixa, només per darrere de Madrid i lleugerament per sobre de la mitjana nacional.

Taula 5. Desajust entre educació i ocupació del total d'ocupats per comunitats autònomes (2007-2013)

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Andalusia	33,3%	32,6%	31,6%	31,8%	36,3%	36,3%	37,3%
Aragó	33,5%	33,9%	32,7%	34,0%	38,2%	37,4%	37,8%
Astúries	39,8%	36,5%	35,4%	35,2%	40,1%	39,5%	39,5%
Illes Balears	35,6%	37,7%	37,6%	38,3%	40,6%	40,9%	36,9%
Canàries	40,6%	38,9%	37,7%	37,2%	39,7%	44,4%	48,0%
Cantàbria	41,9%	41,1%	40,5%	36,4%	42,3%	40,7%	43,6%
Castella i Lleó	39,5%	38,6%	38,2%	37,8%	40,1%	42,2%	41,1%
Castella-la Manxa	36,6%	35,3%	36,0%	32,0%	34,3%	37,4%	37,1%
Catalunya	36,2%	36,3%	35,2%	36,6%	37,1%	36,6%	38,9%
Com. Valenciana	38,5%	36,5%	34,8%	34,9%	40,4%	40,5%	40,0%
Extremadura	28,6%	30,8%	34,1%	32,1%	32,1%	34,9%	37,4%
Galícia	35,4%	34,2%	32,7%	32,1%	37,7%	38,3%	39,9%
Madrid	27,4%	24,2%	23,4%	23,0%	26,2%	24,2%	24,2%
Múrcia	35,8%	34,7%	35,2%	34,0%	34,0%	34,1%	39,7%
Navarra	39,8%	38,2%	35,6%	35,6%	39,4%	41,9%	41,6%
País Basc	37,4%	33,9%	35,4%	33,1%	39,2%	39,2%	39,1%
La Rioja	38,0%	35,4%	37,3%	37,8%	39,1%	42,5%	41,6%
Total Espanya	34,7%	33,3%	32,6%	32,3%	35,6%	35,6%	36,3%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

En resum, tot i els avanços que experimenten els indicadors educatius d'Espanya i de les Illes en els darrers anys, encara no són suficients per equiparar-se a la mitjana europea. Per tant, cal més implicació política per aconseguir una

millora en el sistema educatiu, tant quantitativament com qualitativament, atès que els augments dels rendiments educatius contribueixen al creixement econòmic de la societat.

Part II. Els joves en el mercat de treball

El 2013, hi ha 46.250 joves actius a les Illes Balears. Això suposa que, en termes interanuals, s'han perdut 5.625 actius, els quals representen una minva d'un 10,8%. Aquesta reducció ha estat més intensa entre els joves de 16 a 19 anys (-15,4%), probablement perquè es mantenen en el sistema educatiu, si es comparen amb els de la franja de 20 a 24 anys (-9,9%).

El col·lectiu d'actius està integrat, d'una banda, pels ocupats i, de l'altra, pels aturats. En el primer cas, a les Illes Balears hi ha 25.350 ocupats joves. Respecte de les dades del 2012, mentre que el conjunt de població augmenta un 0,8% els efectius, els menors de 25 anys que treballen es redueixen per setè any consecutiu (-4,2%). L'important augment de l'ocupació entre els joves de 16 a 19 anys (18,0%) no ha estat suficient per compensar la destrucció de llocs de treball entre els de 20 a 24 anys (-6,6%). Alhora, a Espanya minva el nombre d'ocupats, especialment entre els menors de 25 anys (-10,5%).

En el segon cas, el 2013 s'arriba a 20.900 joves en situació

d'atur a les Balears. Això representa un total de 4.425 joves aturats menys que el 2012, amb una reducció d'un -17,5%. L'atur disminueix amb més intensitat entre els menors de 20 anys (-27,6%) que entre els de 20 a 24 anys (-14,1%). A Espanya, en canvi, l'evolució de l'atur en 2013 varia significativament. Pel que fa al conjunt de la població, l'atur s'incrementa un 4,1%, i en el cas dels joves el descens d'aturats no arriba a un 1% (-0,5%).

Per analitzar les taxes d'activitat, d'ocupació i d'atur es tenen en compte les dades de l'Eurostat, que recull la població jove de 15 a 24 anys, les quals permeten fer una comparació entre Europa, Espanya i les Illes Balears. Quant a la taxa d'activitat, s'ha de dir que tots tres casos presenten resultats per sota del 50%. Concretament a les Balears, quatre de cada deu joves de 15 a 24 anys treballen o cerquen feina activament. En la taula 6 s'observa que el resultat de les Balears del 2013 (41,5%) s'acosta al de la Unió Europea (42,1%), però està per sobre del d'Espanya (37,8%). Ara bé, en els darrers vuit anys la taxa de les Illes Balears ha perdut 12,7 p.p., amb el descens més intens dels analitzats.

Taula 6. Taxes d'activitat, ocupació i atur a les Illes Balears i a Espanya per la població de 15 a 24 anys (2005 i 2013)⁶

		Any 2005	Any 2013
Taxa d'activitat (pob act. 15-24 / pob. 15-24)	UE-28	44,1%	42,1%
	Espanya	47,9%	37,8%
	Illes Balears	54,2%	41,5%
Taxa d'ocupació (pob ocup. 15-24 / pob 15-24)	UE-28	35,8%	32,2%
	Espanya	38,5%	16,8%
	Illes Balears	44,3%	22,8%
Taxa d'atur (pob aturada 15-24 / pob. activa 15-24)	UE-28	18,8%	23,5%
	Espanya	19,6%	55,5%
	Illes Balears	18,2%	45,2%

Font: OTIB a partir de dades regionals de la LFS (Eurostat).

La situació laboral de la població de 15 a 24 anys s'ha agreujat de forma preocupant en els darrers vuit anys. En primer lloc, respecte de les dades del 2005, la taxa d'ocupació del 2013 s'ha reduït a més de la meitat, tant en el conjunt d'Espanya com a les Illes Balears. En aquest darrer cas s'ha passat del 44,3% del 2005 al 22,8% del 2013, fet que suposa una diferència de 21,5 p.p. menys. En canvi, la taxa d'ocupació

europea ha perdut 3,60 p.p. i el 2013 assoleix el 32,2% de la població, per la qual cosa se situa quasi deu punts percentuals per sobre de la taxa de les Illes Balears.

Si es desagrega aquesta taxa pel nivell màxim d'estudis assolit pels joves de 15 a 24 anys, s'observa clarament la relació directa que hi ha entre ocupació i educació. Així, a la taula

⁶ Les taxes facilitades per l'Eurostat estan calculades amb el tram d'edat 15 a 24 anys, per la qual cosa no coincideixen amb les dades publicades per l'INE.

7 es pot comprovar que a mesura que augmenta el nivell educatiu dels joves augmenta també la seva taxa d'ocupació. A conseqüència de la crisi econòmica global, tots els països analitzats han experimentat reduccions en les taxes des de l'any 2007, però la relació entre ocupació i educació encara és evident. Així, a Espanya la taxa d'ocupació dels joves que han assolit els nivells 0-2 de la CINE és del 15,0%. Pels que han acabat els nivells 3 i 4, la taxa augmenta fins al 17,6%,

i la dels titulats superiors (nivells 5-8 de la CINE) arriba al 35,8%. Les diferències entre la taxa espanyola i l'europea es produeixen principalment en el grup intermedi (nivells 3 i 4), el qual registra una diferència de -25,1 p. p. respecte de la ràtio europea. El segueixen el grup d'educació superior, amb una taxa 18,9 p. p. per sota de la taxa de la UE-28 i, finalment, el grup dels nivells 0-2, amb una diferència de -4,7 p. p. respecte a la d'Europa.

Taula 7. Taxa d'ocupació de la població jove (15-24 anys) per nivell màxim d'estudis assolits als països de l'UE-28 (2007 i 2013)

	Total joves 15 a 24 anys		Nivells 0-2, preprimària fins 1a. et. secundària		Nivells 3-4, 2a. et. secundària i post-secundària		Nivells 5-8, terciària ó superior	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Bèlgica	27,5	23,6	12,1	9,3	34,9	32,2	66,5	44,2
Bulgària	24,5	21,2	6,7	4,7	43,8	31,6	67,4	58,5
Dinamarca	65,3	53,7	58,8	44,8	76,9	67,1	78,1	71,5
Alemanya	45,4	46,8	33,0	44,2	63,8	63,7	77,9	76,3
Irlanda	50,4	29,0	22,6	8,4	65,7	40,0	79,5	65,8
Grècia	24,0	11,9	17,6	5,9	26,5	13,3	56,6	44,2
Espanya	39,2	16,8	41,8	15,0	38,6	17,6	59,0	35,8
França	31,0	28,6	16,2	12,3	41,0	36,0	47,8	52,2
Itàlia	24,7	16,3	16,0	8,7	35,5	24,8	26,6	23,1
Holanda	68,4	62,3	59,0	52,5	78,0	71,1	83,5	77,7
Polònia	25,8	24,2	6,9	6,0	39,9	38,6	57,2	43,3
Portugal	34,9	22,3	34,6	16,1	32,7	27,9	57,1	36,1
Romania	24,4	23,5	16,5	16,1	31,8	29,8	63,4	37,5
Finlàndia	44,6	41,5	25,9	21,9	64,2	60,7	78,5	81,7
Suècia	42,2	41,7	21,3	19,5	66,6	62,8	57,9	56,5
Regne Unit	52,9	46,7	43,1	33,6	62,6	52,7	78,8	71,6
Unió Europea (28)	37,3	32,3	25,0	19,7	48,7	42,7	61,6	54,7

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

En segon lloc, i pel que fa a la taxa d'atur juvenil de les Illes Balears, el creixement que ha experimentat des de l'any 2005 és molt important (27 p. p.), i, de fet, ha passat del 18,2% al 45,2%. A Espanya la taxa d'atur pràcticament s'ha triplicat, i ha passat del 19,6% al 55,5%. Al mateix temps, la taxa mitjana europea també ha augmentat 4,7 p. p. aquests vuit anys i s'ha situat en el 23,5%. S'ha de destacar que, en termes interanuals, per primera vegada des del 2006 la taxa d'atur juvenil de les Illes Balears s'ha reduït 3,7 p. p. En canvi, tant la mitjana espanyola com l'europea continuen augmentant.

Respecte del nivell màxim d'estudis que tenen els joves, és evident en aquest cas la relació inversament proporcional

entre l'atur i l'educació. Així, l'any 2013 la taxa espanyola d'atur dels joves de 15 a 24 anys que han completat els nivells 0-2 de la CINE és del 62,6%, la qual cosa representa que gairebé dos de cada tres joves amb aquest nivell educatiu estan en atur. La taxa dels joves amb estudis intermedis (nivells 3 i 4) és del 51,2%; és a dir, un de cada dos joves està en situació de desocupació. La taxa es redueix entre els que tenen estudis superiors, amb el 43,6%. Tot i l'augment generalitzat de les taxes a la Unió Europea, les diferències del percentatge espanyol amb la mitjana europea s'han intensificat en els darrers sis anys i han passat de l'entorn de 3 p. p. el 2007 a més de 25 p. p. el 2013.

Taula 8. Taxa d'atur de la població jove (15-24 anys) per nivell màxim d'estudis assolits als països de l'UE-28 (2007 i 2013)

	Total joves 15-24 anys		Nivells 0-2, preprimària fins 1a. et. secundària		Nivells 3-4, 2a. et. secundària i post-secundària		Nivells 5-8, terciària ó superior	
	2007	2013	2007	2013	2007	2013	2007	2013
Bèlgica	18,8	23,7	29,1	39,8	17,5	19,6	11,5	18,1
Bulgària	15,1	28,4	29,5	51,6	12,3	25,4	:	19,0
Dinamarca	7,5	13,1	8,8	15,4	5,7	10,6	:	:
Alemanya	11,9	7,9	15,7	11,4	8,8	5,7	6,5	3,9
Irlanda	9,0	26,8	17,4	40,8	7,3	27,3	5,5	16,9
Grècia	22,9	58,3	17,8	58,7	23,7	60,9	32,0	49,1
Espanya	18,1	55,5	20,4	62,6	16,5	51,2	13,4	43,6
França	19,1	23,9	30,2	37,6	16,1	22,3	12,5	15,3
Itàlia	20,3	40,0	22,5	45,5	19,0	38,0	19,3	31,8
Holanda	5,9	11,0	8,4	14,9	3,9	8,3	2,7	6,3
Polònia	21,7	27,3	22,8	32,3	21,7	27,2	20,0	23,5
Portugal	16,6	37,7	16,2	40,2	14,8	35,5	25,9	37,6
Romania	20,1	23,6	18,6	16,8	21,0	25,7	21,1	32,7
Finlàndia	16,5	19,9	25,8	31,3	11,8	15,3	:	:
Suècia	19,3	23,5	32,9	39,6	12,9	17,7	11,6	14,9
Regne Unit	14,3	20,5	26,4	36,1	11,0	18,6	7,5	13,0
Unió Europea (28)	15,5	23,3	20,1	31,0	13,5	20,8	11,5	18,8

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

El col·lectiu de joves s'ha vist especialment afectat pels efectes de la recessió a tots els països europeus. De fet, el 2013 la taxa d'atur dels joves duplica àmpliament la taxa global de la població de 15 anys i més, tant a Europa com a Espanya i a les Illes Balears. En aquest darrer cas, mentre que la taxa

d'atur de tota la població és del 22,3%, la dels joves de 15 a 24 anys arriba al 45,2%. Això ha posat de manifest la seva vulnerabilitat i es fa evident la necessitat que la Unió Europea i els estats membres implantin iniciatives conjuntes per poder oferir noves oportunitats als joves i reduir les elevades taxes

Part III. Els joves que ni estudien ni treballen

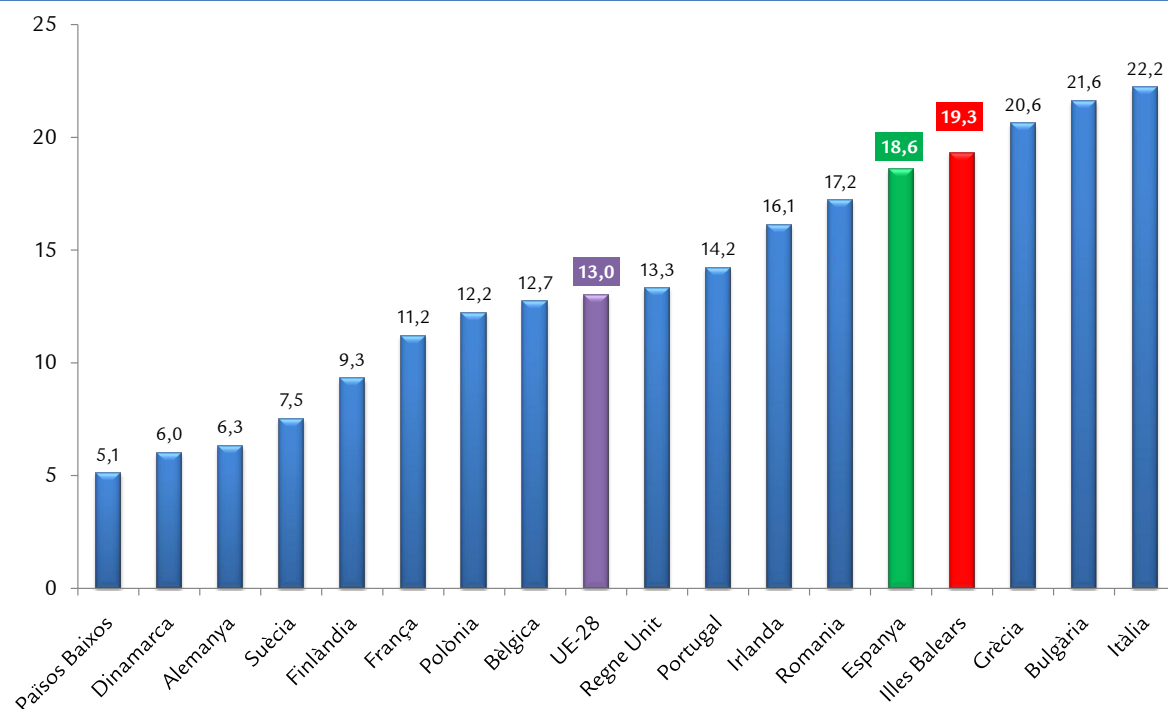
d'atur que pateixen.

Com s'ha vist, els joves menors de 25 anys són un dels col·lectius que més ha patit el procés de destrucció de llocs de treball que es va iniciar el 2007. Tant és així que el 2013, d'un total de 4.112.000 joves de 16 a 24 anys que hi ha a Espanya, 951.000 estan en atur i 845.000 són desocupats que no reben ni educació ni formació, és a dir, es podrien incloure en la categoria definida en l'àmbit europeu de nins. Aquesta categoria engloba joves inactius però, com es veurà, majoritàriament correspon a joves que cerquen feina activament.

Aquestes xifres posen de manifest la greu situació laboral dels joves, que pot tenir com a conseqüència una forta desconexió del mercat de treball i d'exclusió social a llarg termini.

Les dades de l'Eurostat del 2013 mostren que hi ha 4.351.200 nins a la Unió Europea, és a dir, el 13% dels joves de 15 a 24 anys es poden incloure en aquesta classificació. La xifra augmenta fins al 18,6% a Espanya i fins al 19,3% a les Illes Balears. Com s'observa en el gràfic 6, la taxa de les Illes és la tercera més alta de les representades, només darrere d'Itàlia, Bulgària i Grècia.

Gràfic 6. Percentatge de la població de 15 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació (2013)

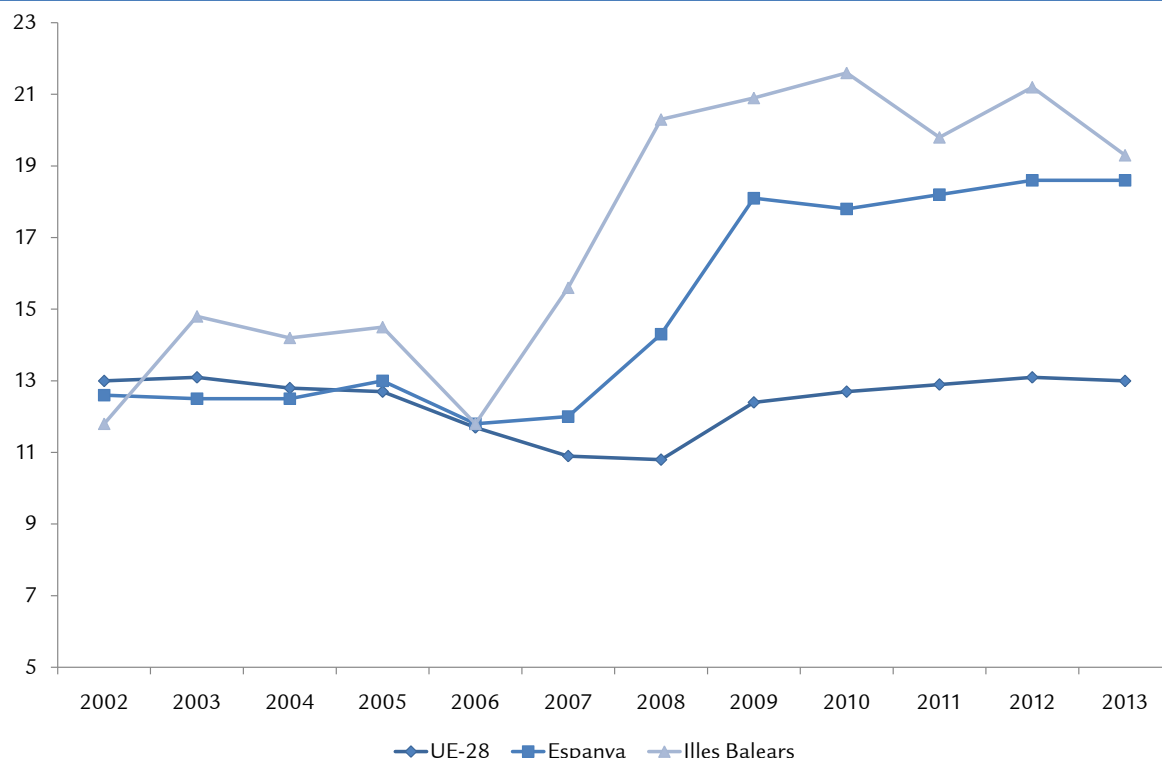

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

En termes generals en tots els països de la Unió Europea han augmentat les xifres de joves que ni estudien ni treballen ni reben cap tipus de formació respecte al 2007, tret d'alguns casos aïllats, com ara Alemanya (amb un pes del 6,3%) o Luxemburg (5%), on la taxa ha disminuït en els darrers anys. Tanmateix, l'increment d'aquests joves ha estat més marcat a

Espanya (on passa del 12% el 2007 al 18,6% el 2013) i a les Illes Balears (on passa del 15,6% al 19,3% en aquest període de temps) que a Europa, on només augmenta dos punts percentuals. De fet, i com es veu en el gràfic 7, l'any 2006 el percentatge de ni-nis sobre el total de joves era pràcticament el mateix en els tres territoris.

Gràfic 7. Evolució del percentatge de la població de 15 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació a la UE-28, Espanya i les Illes Balears⁷ (2002-2013)

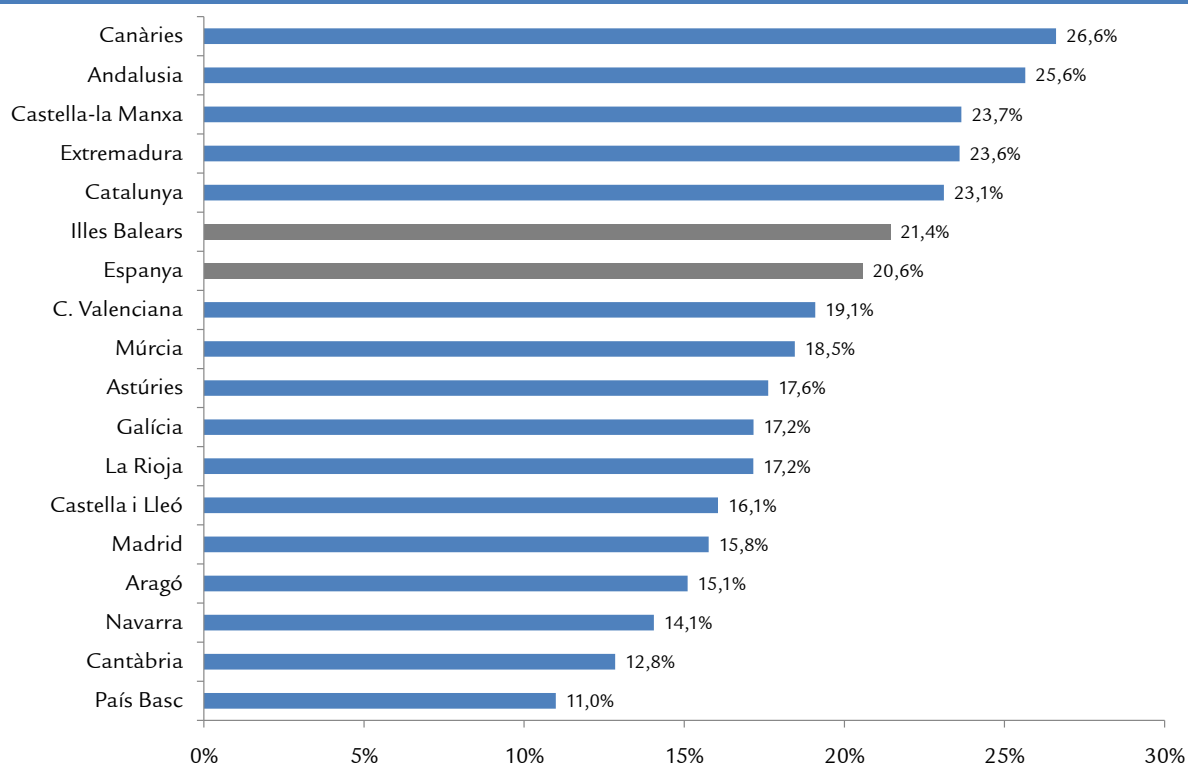
Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

Per comunitats autònomes i segons dades de l'EPA del 2013, els percentatges més elevats de joves d'entre 16 i 24 anys que ni estudien ni treballen ni reben cap tipus de formació es produeixen a les Canàries (26,6%), Andalusia (25,5%), Castella-la Manxa (23,7%) i Extremadura (23,6%).

Les Illes Balears, amb el 21,4%, se situen com la sisena comunitat autònoma amb la incidència més elevada de nins, lleugerament per sobre de la taxa del conjunt d'Espanya (20,6%).

⁷ L'INE només ofereix informació del nombre de joves d'entre 16 i 24 anys que no estudien ni es formen, per la qual cosa, per analitzar la taxa de nins i comparar-la amb els països europeus, cal acudir a l'Eurostat i a la taxa NEET, que inclou joves de 15 a 24 anys.

Gràfic 8. Percentatge de la població de 16 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació sobre el total de població de 16 a 24 anys per comunitats autònomes (2013)

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Més concretament, el 2013 a les Illes Balears i segons dades de l'EPA es comptabilitzen 21.522 joves, xifra que representa el 21,4% sobre el total de joves d'entre 16 i 24 anys. Es produeix un increment d'un 17,5% respecte del 2007. El 61% dels ni-nis són aturats, és a dir, cerquen feina activament. El 2007 aquesta proporció era inferior al 40% (38,4%), fet que

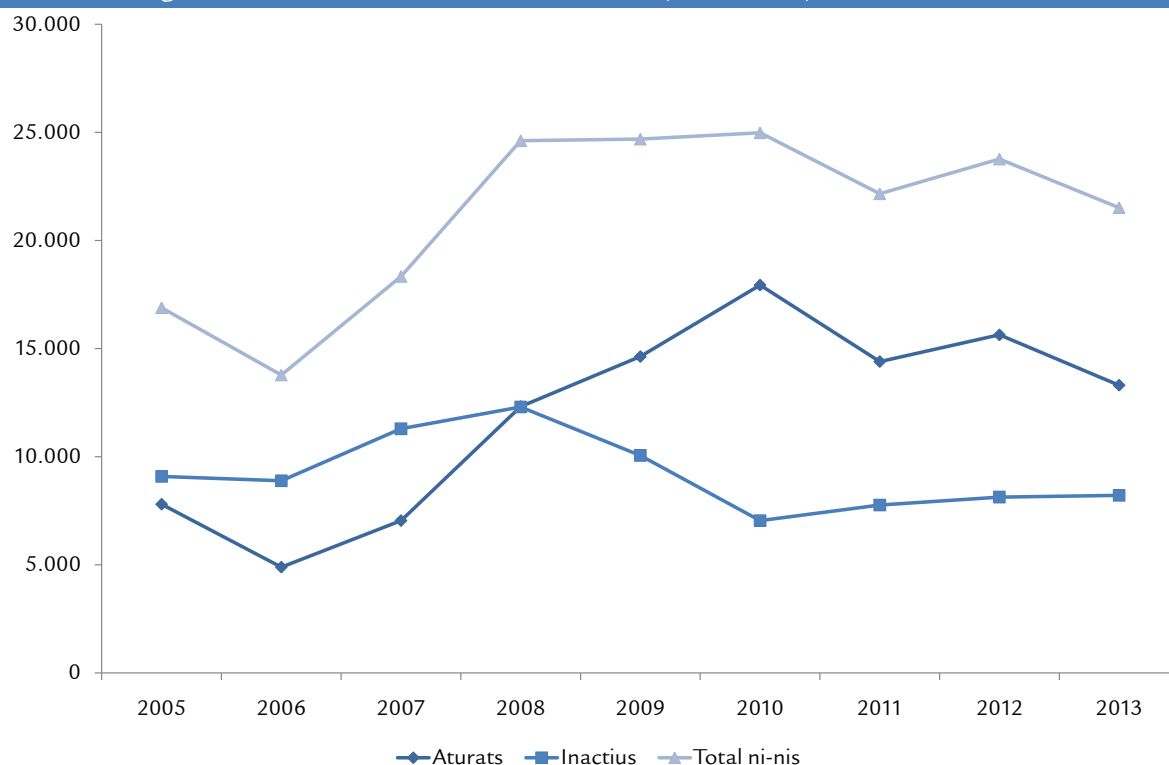
indica que hi ha una relació directa entre l'augment de l'atur i el del nombre de ni-nis durant la crisi. De fet, el nombre de joves sota aquesta denominació que romanen inactius s'ha reduït un 27,3% del 2007 al 2013. El principal problema és, per tant, la manca d'oportunitats laborals.

Taula 9. Evolució de la població de 16 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació segons la situació laboral a les Illes Balears (2005-2013)

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Aturats	7.802	4.893	7.046	12.321	14.632	17.937	14.400	15.634	13.306
Inactius	9.090	8.887	11.294	12.299	10.061	7.049	7.765	8.137	8.216
Total ni-nis	16.892	13.780	18.340	24.620	24.693	24.986	22.165	23.771	21.522
Total població 16 a 24 anys	105.382	105.926	107.957	109.332	108.500	105.562	102.992	101.516	100.402
% ni-nis sobre el total	16,0%	13,0%	17,0%	22,5%	22,8%	23,7%	21,5%	23,4%	21,4%

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Gràfic 9. Evolució de la població de 16 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació segons la situació laboral a les Illes Balears (2005-2013)

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Pel que fa al perfil sociodemogràfic dels ni-nis al conjunt d'Europa, s'observa que en general les dones presenten una taxa superior a la dels homes. Concretament, el 2013 elles representen el 13,2% sobre el total de dones de 15 a 24

anys i ells el 12,7%. Des de l'any 2004, aquests valors han experimentat variacions poc destacables, amb una tendència a la baixa fins a l'any 2008, seguida d'un repunt fins al 2013.

Taula 10. Percentatge de la població de 15 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació per sexe al conjunt de la UE-28 (2013)

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Homes	11,8	11,5	10,5	9,8	9,7	12,0	12,3	12,5	12,9	12,7
Dones	13,9	13,9	12,9	12,1	12,0	12,9	13,2	13,3	13,4	13,2

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

En el cas de les Illes Balears i segons les dades del 2013, les dones representen el 55,6% del total de joves que ni estudien ni treballen. Tanmateix, el col·lectiu masculí presenta un increment més elevat des del 2007, atès que augmenta un 22,7%, mentre que les dones ho fan un 13,4%. Contràriament, segons les dades de l'EPA, en el conjunt d'Espanya les dones han deixat de ser majoria entre el col·lectiu de joves que ni estudien ni treballen i el 2013 representen el 46,8%. En aquest cas, els homes joves de 16 a 24 anys que ni estudien ni treballen s'incrementen un 63,8% respecte al 2007.

Pel que fa a l'edat, set de cada deu joves de 16 a 24 anys que ni estudien ni treballen a les Illes Balears tenen entre 20 i 24

anys, proporció similar a la del conjunt d'Espanya. A més, aquest grup d'edat és el que augmenta més respecte al 2007, tant a les Illes Balears (30,7%) com en el conjunt d'Espanya (64,6%), atès que el grup d'edat més jove descendeix en aquest període.

Dels 21.520 joves d'entre 16 i 24 anys que ni estudien ni treballen que es comptabilitzen de mitjana l'any 2013 a les Illes Balears, 6.540 són de nacionalitat estrangera i representen el 30,4%. En el cas d'Espanya aquest percentatge és del 22,1%. Respecte al 2007 el col·lectiu de joves estrangers en aquesta situació es redueix una quarta part a les Balears, mentre que els joves de nacionalitat espanyola creixen un 53,9%.

Tornant a les dades de l'Eurostat, s'observa que la incidència dels joves que ni estudien ni treballen en el conjunt de la UE-28 és més elevada entre els que tenen estudis de secundària o superiors (7,2%) que entre els que tenen un nivell inferior (5,7%), situació que es repeteix en la gran majoria dels països de la Unió Europea. En canvi, en el conjunt d'Espanya

la situació és inversa: el pes dels joves que ni estudien ni treballen que no tenen estudis secundaris és significativament més elevat que els que sí en tenen (el 12,5% vs. el 6,1%). A més, aquesta situació és manté amb el temps, atès que ja es produïa el 2005.

Taula 11. Percentatge de la població de 15 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació per nivell educatiu (2013)

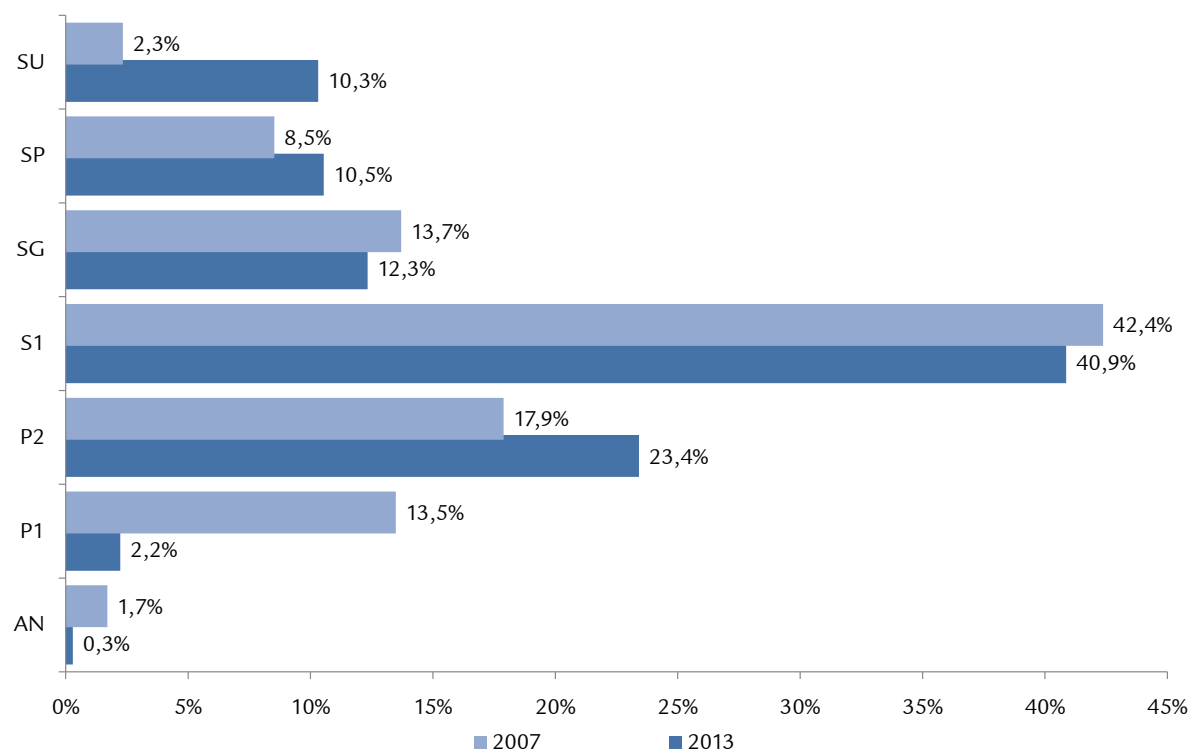
	Joves 15-24 anys, tots els nivells educatius		Nivells 0-2, preprimària fins 1a et. secundària		Nivells 3-6, 2a et. secundària, post-secundària, superior	
	2005	2013	2005	2013	2005	2013
Bèlgica	13,0	12,7	6,2	6,1	6,8	6,6
Bulgària	25,1	21,6	14,3	9,5	10,8	12,1
Dinamarca	4,3	6,0	2,2	3,0	2,1	2,8
Alemanya	10,9	6,3	5,7	3,7	5,2	2,6
Irlanda	11,9	16,1	5,4	6,0	5,2	9,7
Grècia	16,8	20,6	5,9	5,3	10,2	15,3
Espanya	12,5	18,6	9,0	12,5	3,9	6,1
França	10,6	11,2	5,2	5,1	5,7	6,1
Itàlia	17,0	22,2	9,3	9,3	7,7	12,9
Països Baixos	5,3	5,1	3,0	2,6	2,0	2,1
Polònia	13,9	12,2	2,9	2,8	11,0	9,5
Portugal	11,2	14,2	8,4	7,2	2,7	7,0
Romania	16,8	17,2	8,5	7,6	8,3	9,6
Finlàndia	7,8	9,3	3,4	4,4	4,4	4,9
Suècia	10,5	7,5	4,1	2,8	4,8	4,5
Regne Unit	8,4	13,3	4,3	5,2	4,0	7,8
UE-28	12,7	13,0	6,2	5,7	6,4	7,2

Font: OTIB a partir de dades de l'Eurostat.

En el gràfic 10 es presenta la distribució dels joves ni-ni de 16 a 24 anys a les Illes Balears per nivell d'estudis segons les dades de l'EPA. Així, el 2013 el 10,3% d'aquests joves té estudis superiors i el 25,9% no ha completat l'ESO. Respecte al 2007 destaca l'important increment de joves que ni estudien

ni treballen amb estudis superiors, que han passat de 430 a 2.220 en aquests sis anys, però també els que just tenen estudis d'educació primària, que augmenten un 53,7%. Per contra, destaca la reducció en el grup d'educació primària incompleta (P1).

Gràfic 10. Distribució de la població de 16 a 24 anys que ni estudia ni treballa ni rep cap tipus de formació per nivell d'estudis a les Illes Balears (2007 i 2013)

AN Analfabets

P1 Educació primària incompleta

P2 Educació primària

S1 Primera etapa d'educació secundària

SG Segona etapa d'educació secundària. Orientació general

SP Segona etapa d'educació secundària. Orientació professional (inclou educació postsecundària no superior)

SU Educació superior

Font: OTIB a partir de dades de l'EPA (INE).

Altres característiques del col·lectiu de joves d'entre 16 i 24 anys de les Illes Balears que ni estudien ni treballen són aquestes:

- El 58,9% té experiència laboral prèvia i, si només es tenen en compte els aturats, aquest percentatge s'eleva fins al 69,6%. A més, el 32,4% dels que estan en situació d'atur fa més d'un any que cerquen feina, xifra 23 punts superior a la del 2007, quan sols eren el 9,4%. En el conjunt d'Espanya, el 2013 l'atur de llarga durada entre el col·lectiu ni-ni arriba al 52,9%.
- El 64,5% dels ni-nis aturats declaren estar inscrits en una oficina del servei públic d'ocupació. Es tracta d'una proporció que ha crescut considerablement des del 2007,

any en què la xifra se situava en el 41,9%. En el conjunt d'Espanya, els aturats inscrits representen el 77,9% del total.

En definitiva, els joves menors de 25 anys són un dels col·lectius que més ha patit els efectes de la crisi econòmica, i el significatiu increment de joves que ni estudien ni treballen posa de manifest la greu situació laboral dels joves i el risc que es desconnectin del mercat de treball. A grans trets, el perfil de jove ni-ni a les Illes Balears és la d'una dona de 20 a 24 anys, de nacionalitat espanyola, amb un nivell d'estudis d'ESO, que està en situació d'atur, inscrita a una oficina d'ocupació i amb experiència laboral prèvia.

Conclusions

Els indicadors educatius han millorat en el conjunt d'Espanya i també a les Illes Balears en els darrers anys. Tanmateix, encara són a molta distància de la mitjana europea i dels objectius marcats en l'estratègia Europa 2020. Mitjançant l'anàlisi comparativa amb la resta de països de la UE-28, s'ha vist que els joves espanyols es caracteritzen per concentrar-se en els estudis primaris i en els superiors. En canvi, es registra un percentatge molt baix de població amb estudis intermedis i sobretot de formació professional. A més, es detecta com a punt feble del sistema educatiu l'abandonament escolar prematur, que en el cas d'Espanya afecta un de cada quatre joves de 18 a 24 anys, ràtio que duplica la mitjana europea.

Les Illes Balears se situen a la coa de l'Estat en gran part dels indicadors educatius que es presenten en aquesta monografia, entre d'altres amb el percentatge més baix de joves amb estudis superiors. Ara bé, un problema afegit és que aquests joves estan sovint sobrequalificats per desenvolupar les feines que ofereix el mercat de treball, que es caracteritza per una estructura productiva orientada a sectors de baixa qualificació.

D'altra banda, també s'ha vist que la situació laboral de la població jove s'ha agreujat de forma significativa durant els anys de crisi econòmica, tant en el conjunt d'Espanya com a les Illes Balears, i amb més intensitat que en els països de l'entorn. Les taxes d'atur juvenil en el conjunt d'Espanya i a les Illes Balears afecten un de cada dos joves que volen treballar i no poden, i fins i tot de vegades se supera aquesta

xifra. El nivell educatiu és una variable explicativa fonamental per entendre la caiguda de l'ocupació i l'increment de l'atur, i el fet que Espanya presenti desavantatges en els indicadors educatius reforça també el desavantatge en el mercat de treball.

Finalment, en l'apartat dedicat als joves menors de 25 anys que ni estudien ni treballen ni reben cap tipus de formació s'observa que aquest col·lectiu s'ha incrementat de forma significativa en els darrers vuit anys, amb més intensitat a Espanya i a les Illes Balears que en el conjunt de la Unió Europea. Aquest fet va molt lligat a l'augment de les xifres d'atur i a la manca d'oportunitats laborals, atès que sis de cada deu d'aquests joves estan en situació d'atur i cerquen feina activament.

En definitiva, nombrosos estudis ja han demostrat que l'educació és un factor que incrementa l'ocupabilitat de les persones, de manera que com més nivell formatiu es té més possibilitats hi ha d'inserció laboral. Ara bé, tan important com promoure la millora del nivell educatiu de la població és també ajustar l'oferta a la demanda del mercat de treball, i evitar les disfuncions de qualificació que incideixen negativament tant en les persones com en els resultats econòmics i de productivitat del país. Per tant, és necessari que les administracions públiques treballin des de tots els vessants, ja que és crucial per al bon desenvolupament de l'economia local i el manteniment de la cohesió social a les Illes Balears.

Govern de les Illes Balears
Conselleria d'Economia i Competitivitat

<http://dgeconomia.caib.es>

Unió Europea
Fons Social Europeu
L'FSE inverteix en el teu futur